

РОЛЬ ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ЗАПОБІГАННІ ТА ПРОТИДІІ КОРУПЦІЇ: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ МЕХАНІЗМІВ РОБОТИ

Анотація. У тезах розглянуто питання ролі громадських організацій у запобіганні та протидії корупції, зацентовано увагу на практичних проблемах та механізмах реалізації їх статутної діяльності, проаналізовані та систематизовані ключові цілі та порядок дій при налагодженні роботи ключових виконавців.

Ключові слова: Корупція, антикорупційні неурядові організації, механізми реалізації антикорупційної діяльності.

Аннотация. В тезисах рассмотрен вопрос роли общественных организаций в предотвращении и противодействия коррупции, акцентировано внимание на практических проблемах и механизмах реализации их уставной деятельности, проанализированы и систематизированы ключевые цели и порядок действий при налаживании работы ключевых исполнителей.

Ключевые слова: Коррупция, антикоррупционные неправительственные организации, механизмы реализации антикоррупционной деятельности.

Annotation. In the theses the issue of the role of public organizations in preventing and combating corruption is considered, attention is focused on practical problems and mechanisms for the implementation of their statutory activities, key goals and procedures for establishing the work of key performers are analyzed and systematized.

Keywords: Corruption, anti-corruption non-governmental organizations, mechanisms for the implementation of anti-corruption activities.

Громадські організації в Україні з кожним роком збільшують вплив на процеси в політичній, суспільній, нормотворчій та інших важливих сферах життя та діяльності людей [1]. Це обумовлено як демократичними процесами, розбудовою громадянського суспільства, стрімкого підвищення правосвідомості серед громадян, так і підтримкою на рівні міжнародних інституцій (як декларативною, так і фінансовою), неурядових організацій. Разом з тим, наявна проблема диференціації громадських організацій, які мають в своєму активі фахівців, здатних реалізовувати статутні цілі на високому рівні, які дійсно провадять ефективну діяльність в сфері запобігання та протидії корупції, стабільно розвиваються та розробляють власну методику антикорупційної діяльності від громадських організацій, що не мають реальної антикорупційної мети, а їх діяльність переслідує інші (політичні, економічні тощо) цілі, яких вони досягають, імітуючи статутну діяльність і використовуючи визначені законодавством переваги для прикриття. Такі “псевдоантикорупційні” організації

не тільки завдають шкоди інтересам суспільства та держави, а й нищать репутацію громадського сектору в Україні в цілому перед самими громадянами України (що доводить багаторічні соціологічні дослідження, результат яких відображений зокрема у працях О. В. Волянської) [4], міжнародними організаціями та донорами, які підтримують розвиток громадянського суспільства в Україні шляхом надання допомоги у грантовій та інших формах. Таким чином, перед громадськими організаціями, що провадять антикорупційну діяльність, окрім потреби вдосконалення механізмів реалізації статутної діяльності, виникає необхідність розроблення та застосування заходів щодо виявлення та протидії діяльності удаваних “антикорупціонерів” задля запобігання дискредитації діяльності неурядових профільних організацій загалом [2].

Б. М. Головкін у своїй статті надає визначення механізму запобігання корупції як імплементації міжнародних антикорупційних стандартів у правову систему України, практичну реалізацію державної антикорупційної політики, втілення антикорупційних ініціатив, міжнародну співпрацю і діяльність громадських об'єднань у сфері запобігання та протидії корупції з метою захисту особи, суспільства, держави і бізнесу від корупційних посягань [3, с. 254]. Виходячи з вищевикладеного, доцільним є розробка та впровадження на законодавчому рівні норм, які б вводили відповідальність за недобросовісну діяльність громадських організацій в сфері запобігання та протидії корупції, а також реальні механізми щодо виявлення таких правопорушень, збору доказів, їх доведення у суді та накладення стягнення.

Що стосується ролі громадських організацій, що провадять реальну діяльність у сфері запобігання та протидії корупції, то тут ключовими напрямками можна визначити наступні: чітке уявлення про основні напрями діяльності ще на етапі розробки статуту та державної реєстрації; формування активу (в тому числі керівництва) організації, виходячи з фаховості кожного ключового виконавця проєктів, направлених на виявлення, протидію й запобігання в подальшому корупціогенних факторів і фактів корупції; розробка та постійне вдосконалення механізмів реалізації проєктів; висвітлення діяльності та її результатів за допомогою засобів масової інформації, у друкованих виданнях (в тому числі шляхом публікацій у профільних періодичних виданнях), шляхом проведення та участі у масових заходах (лекції, круглі столи, участь у конференціях тощо), участі членів організації у дорадчих органах при органах державної влади та місцевого самоврядування.

Варто пам'ятати, що суспільно небезпечні наслідки від корупції можуть наставати практично у всіх сферах суспільного життя [5, с. 163]. Отже, найважливіші аспекти у діяльності громадських організацій, які обрали статутною діяльністю запобігання та протидію корупції, це: чіткі цілі, постійне вдосконалення, публічність, а найголовніше – наявність постійної практичної діяльності на підставі власних механізмів, адже для реальних результатів недостатньо тільки теорії. Окрім того, виходячи із специфіки цього різновиду громадської діяльності, одного бажання засновників і членів громадської організації недостатньо для реальної та ефективної реалізації цілей, необхідна наявність спеціальних знань, а ключові виконавці якщо не є

висококваліфікованими професіональними юристами, то вимушені залучати їх у якості постійних консультантів.

Список використаної літератури:

1. Про громадські об'єднання: Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/4572-17>.
2. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. № 1700-VII [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1700-18/page>.
3. Головкін Б. М. Механізм запобігання корупції / Б. М. Головкін // Часопис Київського університету права. – 2018. – № 4. – С. 254–260.
4. Волянська О. В. Загальні характеристики сприйняття та поширеності корупції в Україні: соціологічний аналіз [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/14548/1/Volyanskaya_257-259.pdf
5. Сметаніна Н. В. Небезпечні наслідки корупції для особи, держави та суспільства / Н. В. Сметаніна // Право і суспільство. – 2017. – № 4/2. – С. 162–165.

Науковий керівник – канд. юрид. наук, асист. Н. В. Сметаніна

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого
Кафедра кримінології та кримінально-виконавчого права

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса
Національної академії правових наук України

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції
з кримінології
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2019

Редакційна колегія:
д-р юрид. наук, проф. А. П. Гетьман;
д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
зав. лабораторії Ю. Г. Бойко

Протидія організованій злочинності і корупції : матеріали XIX Все-
П83 укр. наук. конф. з кримінології для студентів, аспірантів та молодих
вчених (м. Харків, 2 груд. 2019 р.) / за заг. ред. А. П. Гетьмана і Б. М. Го-
ловкіна. – Харків : Право, 2019. – 232 с.

ISBN 978-966-937-837-8

ISBN 978-966-937-837-8

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2019
© НДІ вивчення проблем злочинності іме-
ні академіка В. В. Сташиса Національної
академії правових наук України, 2019
© Оформлення. Видавництво «Право», 2019

Наукове видання

ПРОТИДІЯ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ І КОРУПЦІЇ

Матеріали XIX Всеукраїнської наукової конференції з кримінології
для студентів, аспірантів та молодих вчених

(м. Харків, 2 грудня 2019 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

*Матеріали друкуються в авторській науковій
та літературній редакції*

Відповідальний за випуск *Б. М. Головін*

Оригінал-макет виготовлено на кафедрі кримінології
та кримінально-виконавчого права
Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого
(61024, м. Харків, вул. Пушкінська, 77, ауд. 89)

Підписано до друку з оригінал-макета 28.11.2019.
Формат 60×84 $\frac{1}{16}$. Папір офсетний. Гарнітура Times.
Обл.-вид. арк. 16,92. Ум. друк. арк. 13,49. Вид. № 2348.
Тираж 60 прим.

Видавництво «Право» Національної академії правових наук України
та Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого
вул. Чернишевська, 80а, Харків, 61002, Україна
Сайт: www.pravo-izdat.com.ua
E-mail для авторів: verstka@pravo-izdat.com.ua
E-mail для замовлень: sales@pravo-izdat.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів
видавничої продукції — серія ДК № 4219 від 01.12.2011 р.

Виготовлено у друкарні ФОП Дуюнова Т. В.
Тел. (057) 717-28-80